

SOSYALİSTLERİN BİRLİK PARTİSİ GİRİŞİMİ PROGRAM ÇALIŞMALARI İÇİN KİMİ SORULAR

№ 0 0 0 0 2 1 2

Değerli Arkadaşlar,

Abmet KARDAM
Taraflndan bağışlanmıştır
TÜSTAV

Kurultay'ca belirlenen Hazırlık Kurulu'nun 21 Temmuz 1990'da seçtiği Program Komisyonu 4 Ağustos 1990 Pazar günü çalışmalarına başladı. Komisyon, Kasım ayında yapılacak Kuruluş Kurultayı'na sunulmak üzere yasal, Marksist olmayanlara da açık Marksist parti için bir "Program Taslağı" hazırlamakla yükümlüdür.

Bu partide biraraya gelmek isteyenlerin genel çizgileriyle üzerinde birleşebilecekleri bir program nasıl olmalıdır? Yarın böyle bir partiye katılmak isteyebilecek en geniş çevrelerin bütünüyle katılmasalar bile benimseyebilecekleri bir programın ana çizgileri neler olmalıdır? Komisyon üyelerinin, bu ana sorularda yanıtı yaklaşabilmek için gerekli gördükleri alt soruları biraraya getirerek sizlere sunuyoruz. Yerel girişimlerdeki tek tek arkadaşlardan, bilimciler ve uzmanlardan alınacak ilk görüşler, kamuoyunun tartışmasına sunulacak bir program taslağı hazırlamada yol gösterici olacaktır.

Bu nedenle, aşağıdaki soruların yanıtlarını ve düşüncelerinizi en geç 15 gün içinde Komisyon Sekreterliği'ne (Adres: Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi PROGRAM KOMİSYONU SEKRETERLİĞİ Mithatpaşa Cad. No. 54/5 YENİŞEHİR- ANKARA) ulaştırmanızı rica ediyoruz.

Ekteki soruların tümüne ya da gerekli bulunanlarına yanıt verilebileceği gibi, kuşkusuz başka sorular da ortaya konularak yanıtlanabilir. Bunlar Komisyon çalışmalarında dinlatıcı olacaktır. Değerli katkılarınız için şimdiden teşekkürü borç biliyoruz.

Saygılarımızla.

PROGRAM KOMİSYONU

NOT:1- Yerel inisiyatiflerde bu metnin çoğaltılarak görüşlerini
iletme isteyentüm arkadaşlara verilmesi,

2- Görüşlerin mümkün olduğu kadar metindeki ana
başlıklarda toplanmasını ve özlü bir biçimde iletilmesi,

3 - Soruları yanıtlayanların yazışma adreslerini ve
telefonlarını iletmeleri ,

ricasıyla.

21.08.1990

PROGRAM ÇALIŞMALARI İÇİN KİMİ SORULAR

I. PARTİNİN KİMLİĞİ

- I.1. Partinin kimliği nasıl tanımlanmalıdır? Kendimizi sosyalist, Marksist, komünist olarak adlandırıyoruz. Geleneksel işçi hareketinin sosyal demokratlardan farklı olan devrimci kanadını ifade eden bu kavramlar günümüzde nasıl bir içerik taşımaktadır?
- I.2. Program sosyaldemokrasiden farkımızı nasıl temellendirecek? Bu farkı, geleneksel ayrılıklar (II. ve III. Enternasyonal arasındaki) ya da gelecekteki ayrılıklar (devrim karşısında tutum, kapitalizmden sosyalizme geçişte farklılıklar) üzerinde mi temellendirecektir? Yoksa, bugünkü aşamadaki farklılıklara mı dikkat çekecek, bugünkü görevlere yaklaşımdaki farklılıkların mı altını çizecektir? Aynı olduğumuz yanlarla birlikte, ortak olduğumuz yanları da belirtecek miyiz?
- I.3. Sosyalizme barışçı geçişin koşullarının oluşturulmasının, güncel aşamada, kapitalizmin demokratik çerçeve içinde gelişmesinin sağlanması, devlet aygıtının demokratik bir aygıt gibi işlemeye zorlanması demek olduğu görüşünden hareketle, parti, sosyalizme barışçı geçiş koşullarının oluşturulmasına yönelik bir parti olarak tanımlanabilir mi?
- I.4. Parti, işçi ve emekçi sınıfın partisi olarak, aynı zamanda yeşil hareketin, kadın hareketinin, Kürt ulusal hareketinin, insan hakları hareketinin vb. sınıflar üstü geniş demokratik hareketlerin görevlerini de üstlenecek, bu hareketleri temsil etmeye çalışacak mıdır? "Hareketlerin partisi" olmaya yönelecek midir? Yoksa parti; işçi, çevre, kadın, insan hakları ve Kürt sorunu üstüne politik çözüm önerilerini dile getirmekle, kendini bu hareketlerle eşit haklı görmekle, onlarla karşılıklı etkileşim içinde olmakla mı yetinecektir?
- I.5. Ekonomik ilişkiler alanında topluma sunulacak projenin ana hatlarıyla hâlihazır çerçeveyi aşan hedefleri içermesi Marksistler için bir kimlik sorunu mudur? Öyleyse, bu çerçevenin dışına çıkma eğilimini besleyen maddi zeminde anti-emperyalist taleplerin yeri nedir? Anti-emperyalist bir tavır ortaya konulmadıkça "dünya ekonomisi ile entegrasyonu" savunmanın, bunu bir kader kabul etmenin halen siyasi iktidarın yaptığından ya da mevcut muhalefet partilerinin başa geçtiklerinde yapacaklarından bir farkı olabilecek midir?
- I.6. Programda, birlik partisinin Türkiye Marksist hareketi ve onun çeşitli örgütlenmeleriyle tarihsel bağı nasıl kurulacak? Bu hareketin bütün örgütlenmelerinin mirasına sahip çıkacak, kendini bu hareketin 1990'lardaki yeni bir sentezi olarak mı tanımlayacak, yoksa bu tarihten bağımsız yepyeni bir parti profili mi çizecek? Eğer mirasa sahip çıkılacaksa, tarihin olumlu ve olumsuz yanları nasıl ifade edilecek?
- I.7. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer konulardaki düşünceler:

II. PROGRAMIN KAPSAMI

- II.1. Program, esas dikkatini, politik çizgisini, partinin bugün yapacaklarına mı vermelidir? Kendini, daha çok kimlikte belirlenen sosyalist amaca yakınlaşabilmek için bugün yapılması gerekenler konusunda mı yoğunlaştırmalıdır? Yoksa hem bugün hem de gelecekte yapılması gerekenleri ayrı ayrı sıralamalı mıdır?
- II.2. Program gerek kavramları gerek ele aldığı konuları genel çizgileriyle mi içermeli, ayrıntılı mı olmalıdır? Örnekler vererek belirtir misiniz?
Kısa vadeli ve ayrıntılı konular için kuruluşu izleyen dönemde bir uygulama programı hazırlanması mı tercih edilmelidir.
- II.3. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler:

III. PROGRAMA İLİŞKİN GENEL YAKLAŞIM VE STRATEJİ

2

- III.1. Programın "büyük projesi", "sosyalist toplum projesi" mi, yoksa bunun ön koşullarını hazırlayacak bir "sivil toplum", "askerisizleştirilmiş demokratik bir Türkiye projesi" mi olmalıdır?
- III.2. Program sosyalizmi nasıl tanımlamalı? Sosyalist toplumun bütün özelliklerini şimdiden sayacak mıyız? Yoksa sosyalizmi, her alanda tercihlerin özgürce yapılabileceği bir düzen, eşitsizliklerin aşıldığı bir düzen olarak tanımlamakla mı yetinmeliyiz? Sosyalizm anlayışımız çoğulcu mu olacak?
- III.3. Günümüz dünya koşulları nasıl değerlendirilmelidir? Bu koşulları belli bir temel çelişkiyle mi açıklamalıyız? Eğer öyleyse hangi çelişkiyi temel almalıyız? "Emek-sermaye", "kapitalizm-sosyalizm", "emperyalizm-ezilen halklar", "savaş-barış", "mevcut uygarlık-ekoloji" çelişkilerinden hangisini asıl belirleyici saymalıyız? İçinde yaşadığımız çağ "sosyalist devrimlerin birbiri ardına yükseldiği, ulusal kurtuluş hareketlerinin zaferler kazandığı ve kapitalist ülkeler işçi sınıfının yeni yeni başarılar elde ettiği çağ" anlayışından farklı özellikler taşıyor mu? Program örneğin "kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı" gibi belli bir çağ tanımı yapmalı mıdır?
- III.4. Türkiye'nin birçok büyük sorunu vardır: İşsizlik, enflasyon, çarpık sanayileşme, teknolojik gerilik, eğitim, sağlık, konut, tarım, kentleşme, Kürt sorunu, kadın sorunu, dış politik sorunlar, rejim sorunu, gelir dağılımı, ulaşım, çevre dengesinin bozulması gibi...
Program, bütün bu sorunlarda birden mi yoğunlaşmalı, yoksa Marksistlerin özgül faaliyet ve politik müdahaleleriyle özel bir rol oynayabilecekleri alanlar saptanmalı mıdır? Eğer öyleyse, biz bugünkü aşamada asıl hangi sorunların çözümünde etkili olabiliriz? Böylesi politik tercihler yaparsak, bu, programa nasıl yansımalıdır?
- III.5. Parti, programında yer verdiği sorunları tek başına çözeceği, bütün öteki demokratik güçlerin kendisini izlemesi gerektiği anlayışında mı olacaktır? Yoksa, sorunlara taraf olan öteki demokratik güçlerle kendini eşit haklı görüp, onlarla diyalog ve işbirliği arayacak, onları etkilemeye çalışacak, gerektiğinde onların görüşlerini dikkate alıp kendi görüşlerini gözden geçirecek, böylece geniş mutabakatların oluşmasını amaçlayacak mıdır?
- III.6. Program, liberal demokrasiden farkımızı nasıl temellendirecek, liberal demokrasiyle ortak noktalar arayacak mıdır?
- III.7. Parti, şiddete, nasıl yaklaşacak? Şiddeti, toplumsal ve politik yaşamın her alanından dışlanması gereken birşey olarak mı tanımlayacak, yoksa şiddetin hala zorunlu olduğunu, olumlu bir rol oynayabileceğini mi kabul edecektir?
- III.8. Rejim sorunlarında yaklaşımımız; merkezi devleti, iktidarı temel alan bir anlayış mı olmalıdır? Yoksa, ademi merkeziyetçiliği, iktidarın yaygınlaştırılmasını temel alan bir anlayışa mı yönelinmelidir? Yerinden yönetim ve demokratik merkeziyetçilik arasında bir biresim kurmak mı gerekiyor?
Partinin seçimlerde başarı göstererek tek başına ya da koalisyon ortağı olarak iktidara gelmesi neyi ifade eder? Hem işçi sınıfının demokratik yönetim aygıtı durumuna dönüşme sürecine, hem de barışçı geçiş koşullarının yoğunlaştırılmasına katkıda bulunacak, burjuva demokrasisinin sınırlarını geliştirecek, sosyalist demokrasiye dönüştürülmesinin somut olanaklarını yaratacağı, diyebilir miyiz?
- III.9. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler: (devrim/reform tartışması)

Ahmet KARDAM
Taraftından bağışlanmıştır
TÜSTAV

IV. DÜNYAYA, ULUSLARARASI İLİŞKİLERE VE EMPERYALİZME YAKLAŞIM

- IV.1. Dünya sorunlarına yanıt aranırken, bakış açımız "kutuplaşan, bölünen, cepheleşen bir dünya" anlayışına mı, yoksa "karşılıklı bağımlı bir dünya" anlayışına mı oturmalıdır?
- IV.2. Dünyada yaşanan değişme süreçleri, bu arada bilimsel teknolojik devrimin yolaçtığı sonuçlar emperyalizm olgusunu ne yönde ve nasıl etkilemiştir? Emperyalizmin alışlageldik tanımı hala geçerli midir? Değilse, yeni tanımın içeriğini belirleyen somut olgular nelerdir? Türkiye'de Maksist hareketin antiemperyalist talep ve amaçlarında düne göre bir daralma, genişleme ya da değişim olmuş mudur?
- IV.3. Dünyada ötedenberi emperyalist olarak nitelenen ileri gelişkin kapitalist ülkelerle geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkeler arasında ekonomik, siyasal, askeri, kültürel ilişkiler bugün de eskiden olduğu gibi zor ya da "şiddet" ögesini içermekte midir?
- IV.4. Türkiye'de "dünya ekonomisi ile entegrasyon" süreçleri genel olarak 1950'lerden bu yana, özel olarak da olanca çarpıcılığıyla 12 Eylül'den sonraki siyasi iktidarların politikalarıyla hızlı bir biçimde yürütülmektedir. Yalnız Türkiye için değil, emperyalist ülkeler dışında kalan bütün ülkeler için dünya ekonomisiyle entegrasyonun emperyalizme, emperyalist çıkarlara daha da ve giderek bütünüyle bağımlı hale gelmekten başka bir içeriği var mıdır? Varsa ne olabilir?
- IV.5. İçinde yaşadığımız çağ "sosyalist devrimlerin birbiri ardına yükseldiği, ulusal kurtuluş hareketlerinin zaferler kazandığı ve kapitalist ülkeler işçi sınıfının yeni yeni başarılar elde ettiği çağ" anlayışından farklı özellikler içeriyor mu? Bu özellikler çağın ana tanımını etkileyebilecek ölçüde midir?
- IV.6. "Ulusal bağımsızlık" kendine-yeterlilik olarak mı düşünülmeli; yoksa, karşılıklı - bağımlılık bağlamı içinde daha genel bir anlayış mı geliştirilmelidir?
- IV.7. İç-politik çizgide demokratikleşme ile dış politikaların yönelimi arasındaki etkileşim, ancak burjuva-olmayan bir yönetimin "sağlıklı ve ulusal çıkarlara uygun" dış politikalar yürütebileceği şeklinde mi anlaşılmalıdır? Yoksa, var olan sistem çerçevesinde kaldığı sürece de akılcı dış politikalar yürütmek olanaklı mıdır?
- Uluslararası ilişkilerde hangi kurallar temel alınabilir? İnsan haklarına saygının buradaki yeni işlevi nedir?
- IV.8. Eğer gerekiyorsa, yeni tip bir uluslararası ilişkiler modelinin temel çizgeleri neler olabilir? Bu modeli geliştirmede ülkemiz nasıl bir katkı yapabilir? BM içinde Türkiye'nin izlediği tutumlarda ne tür dönüşümler gerçekleştirilerek, ülkemiz saygın ve güvenilir bir konum kazanabilir? Bunun için, ayrıca BM dışında başka uluslararası kuruluşlarda, çok taraflı ve ikili ilişkilerde Türkiye dış politikası nasıl etkili kılınabilir?
- IV.9. AT ile ilişkiler ne yönde değiştirilmelidir? Zayıflatılmalı mıdır? Yoksa, çok çeşitli yönlerden güçlendirilmekle birlikte, demokratik ilkelere mi dayandırılmalıdır? Türkiye'nin AT sürecine katkısı ve öte yandan, AT bütüleşmesinin Türkiye'nin toplumsal-kültürel-politik yaşamına katkıları neler olabilir? Bu düzlemde, Ortak Avrupa Evi anlayışı nasıl gerçekleştirilebilir?
- IV.10. Türkiye sosyalist hareketinin geleneksel, NATO'dan çıkma talebi bugün geçerliliğini yitirdi mi? NATO olgusu kadük olduğu için mi geçerliliği kalmadı, yoksa NATO nitelik ve işlev değiştirdiği, içinden çıkılmasında değil, içinde kalınmasında yarar olduğu için mi?
- IV.11. Verili koşullarda uluslararası "devrimci" amaçlar için de olsa, şiddet bir tarz olarak kullanılabilir mi? Şiddetsizlik ile askerisizleştirme (demilitarizasyon) yönelimi arasındaki ilişkinin iç politika ve toplum yaşamı üzerindeki etkileri dikkate alındığında, devletin etki alanının küçültülmesi ve sivil toplumunun genişletilmesi nasıl bir anlayışı gerektiriyor?
- VI.12. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler:

V. EKONOMİK VE SOSYAL POLİTİKALAR

0000216

4

— GENEL

- V.1. Dünya ekonomisindeki gelişmeler, Türkiye ekonomisinin yapısal özellikleri, özgül nitelikleri, dünyada ve Türkiye'de ekonomilerin işleyişi alanındaki deneyim birikimi ışığında hangi temellere dayalı bir ekonomi hedeflenmelidir?
Planlı ekonomi mi, piyasa ekonomisi mi? Bunların birleşimi niteliğinde bir ekonomi mi? Salt bu kategorilerle sınırlı kalınarak tanımlanamayacak bir ekonomi mi? Sosyalizmin sömürüye karşı yönelim amacı nasıl bir ekonomik işleyişle gerçekleştirilebilir? Bu konuda kısa ve uzun vade ayrımı nasıl olmalıdır?
- V.2. Üretim araçlarında devlet mülkiyeti mi, özel mülkiyet mi olmalıdır? Her ikisinin de temel mülkiyet biçimleri olarak birarada varolması öngörülebilir mi? Yeni temel mülkiyet biçimleri tasarlanabilir mi?
- V.3. Ekonominin yönetimi kimler tarafından hangi işlevlerin nasıl yerine getirilmesi olacaktır? Devletin ekonomideki işlevi ne olmalıdır? Ekonomide karar alma sürecine demokratik katılım mekanizmaları tasarlanabilir mi? Ekonominin demokrasi boyutu nasıl ele alınabilir? Ekonomide "herşey önce insan için" hedefi nasıl ortaya konulabilir?
- V.4. Bilimsel ve teknolojik devrimin dünya ekonomisindeki muazzam etkileri, özellikle bilimin doğrudan bir üretici güce dönüşme sürecinin yol açtığı ve hazırladığı sonuçlar karşısında Türkiye'de bilim ve teknolojiye nasıl yaklaşılmalıdır? Bilim ve teknoloji politikası yaşamın hangi alanlarına yönelik olarak, hangi boyutlarıyla ele alınmalıdır? Sanayileşme hedefinin ve tarım politikalarının ana çizgileri neler olmalıdır?
- V.5. Türkiye ekonomisinin çok yapılılığı ve çağımızda ekonomik gelişmenin gerekleri dikkate alınarak, ekonomide ve toplumsal yapıda önemli bir yer tutan köylülük, küçük üretici, esnaf gibi kesimlerin gelişimi için hangi hedefler konulabilir?
- V.6. 12 Eylül sonrası siyasi iktidarlarının hedeflediği "yapısal dönüşüm" ne oranda gerçekleşmiştir? Türkiye'nin gerçekte gereksinme duyduğu alternatif bir "yapısal dönüşüm" hedefi nasıl formüle edilebilir?
- V.7. Programda gerek işsizlik, sosyal güvenlik, çalışma yaşamı, gelir dağılımı, konut vb. gerek para-maliye politikaları, enflasyon konularının kısa vadeli çözümlerine ilişkin hedeflere yer verilmeli midir? Yoksa bu konularda orta vadeye yönelik ve temel sorunlar için hazırlanacak çerçeve ile ilişkilendirilmiş yaklaşımlar mı getirilmelidir? Bu yaklaşımların ana çizgileri neler olmalıdır?
- V.8. Eğitim ve gençlik sorunları hangi çerçevede ele alınmalı, bu sorunlar uzun vadeli yaklaşımın ana çizgileri ne olmalıdır?
- V.9. Sağlık sorununa uzun vadeli yaklaşımın ana çizgileri ne olmalıdır?
- V.10. Ekonomide "ulusal" kavramı nasıl bir içerik taşımaktadır? Bu içerik programda nasıl yansıtılmalıdır?
- V.11. Türkiye kendi sınırları çerçevesinde alacağı önlemler, gerçekleştireceği dönüşümlerle kendi ekonomik sorunlarını çözebilir mi, yoksa Türkiye'nin sorunlarının çözülebilmesi için uluslararası önlem ve dönüşümler de zorunlu mudur?

— DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER

- V.12. Türkiye'nin halklarının gelir düzeylerini önemli biçimde değiştiremeyişinde dış ekonomik ilişkilerin payı nedir? Bu önemli bir etken midir? Yoksa ikincil bir etken midir?
- V.13. Ülkemiz dış ekonomik ilişkilerinin ülke yararına düzeltilmesi piyasa ekonomisi koşulları içinde olası mıdır? Değilse ne gibi bir düzenleme düşünülebilir?
- V.14. Dış ekonomik ilişkiler sonucu ortaya çıkan bugünkü ağır borç servisi (ana para taksidi ve faiz ödemesi) koşullarında az gelişmiş ülkeler halklarına yeterli gelir artışı sağlayabilir mi? Dış borç sorunu az gelişmiş ülkelere nasıl çözümlenebilir?

Ahmet KARDAM
Taraftan bağışlanmıştır
TÜSTAV

V.15. Dış ekonomik ilişkilerde bugün aleyhe işleyen mekanizmalar ülke yararına nasıl değiştirilebilir? Bugünkü uygulamadan ayrıldığı takdirde ülke siyasal baskılara uğrar mı?

V.16. Dünya ekonomisi ile, gelişmiş ekonomilerle bütüleşme, özellikle AT konusunda ne düşünüyorsunuz? Hiçbir siyasal etken düşünülmeden AT'ye girişin ekonomik zararları var mıdır? Varsa bazı siyasal yararlar nedeniyle bunlar hoşgörülebilir mi

—ÇEVRE SORUNLARI

V.17. Toplumsal varoluşun üç ögesi (doğa, insan, üretim) önem sırasına göre sıralanabilir mi? Önce üretim, önce insan vb. önceliklerden hangisi programa temel olmalıdır? Ya da yeni parti toplumsal varoluşa yaklaşımını nasıl tanımlamalıdır?

V.18. Programda global çevre sorunlarına yaklaşım, parti kimliğini etkileyecek bir ağırlıkta ele alınmalı mıdır? Global çevre sorunlarının nedenleri/nedeni nedir? temel kaynak sınıfsal mı, teknolojik gelişim süreci mi, ya da bir başka neden midir?

V.19. Geleneksel kalkınma anlayışlarını çevre sorunları açısından programda sorgulamak, gerçekçi alternatifler önermek gerekir mi? Kişi başına yıllık geliri düşük bir ülkede çevre sorunlarına öncelik tanımak "lüks" müdür? Türkiye için "önce kalkınma sonra çevre" stratejisi önerilebilir mi?

V.20. Türkiye çevre ile ilgili dünya çapında önlemlere katılmalı mı? Örneğin bilim çevrelerinin fosil yakıt kullanımı için önerdikleri % 50'lik kısıtlamaya Türkiye katılmalı mıdır? Nasıl?

V.21. Türkiye genelinde en önemli bir ya da birkaç çevre sorununu belirtir misiniz?

—NÜFUS, KENTLEŞME

V.22. Hızlı nüfus artışı Türkiye'nin büyük sorunlarından biri olarak kabul edip, bunu düşürmek için demokratik politikalar üretecek miyiz?

V.23. Türkiye'de kentleşmenin özellikle, 12 Eylül sonrası ivmesi artan bir göçle birlikte, yönlendirilemez ve planlanamaz bir boyut kazandığı varsayımından hareketle bu durumda göç edenlerin kendi kültürleriyle birlikte geldikleri kentlerin kültürünü de yozlaştıran, doğa ve kültür değerlerinin yokolmasına neden olan bir dinamiğe sahip oldukları görüşü geçerli midir?

V.24. Kent topraklarının değişik sosyal kesimler tarafından yağmalandığı, bunun demokratik bir toplum yapısı oluşturmanın önünde bir engel oluşturduğu söylenebilir mi?

V.25. Kente göçün önlenbilmesini de içeren yaşamaya değer demokratik bir kentleşme sürecinin temel sorun ve ilişkilerinin irdelenmesi bakımından aşağıda belirtilen hedefler ne ölçüde geçerlidir?

- Yoksul ve topraksız köylüye toprak dağıtılması, tutarlı ve kapsamlı toprak ve tarım reformunun gerçekleştirilmesi
- Orta ve küçük çiftçilerin tarım ve toprak fiyatı politikalarıyla desteklenip iflaslarının ve toprağı terketmelerinin önüne geçilmesi
- Kentlerde yağma boyutuna varan kaçak yapılanmalara karşı tavizsiz politikalar geliştirilmesi
- Yerel yönetimlerin kent yaşamının demokratik temelini sağlayabilecek anayasal yetki ve güvencelere kavuşturulması

V.26. Ekonomik ve sosyal politikalar başlığı altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler:

VI. TEKELLER VE DEMOKRASİ

- VI.1. Anti-tekel talepler ileri sürmeden çalışanlar yararına ekonomik iyileşmeler ummanın, bunu inandırıcı bir programla ifade etmenin yolu nedir? Anti-emperyalist ve anti-tekel hedefleri bulunmayan bir ekonomik program, sınıfsal niteliği olmayan ve kimin uygulayacağı ve nereye kadar uygulayacağı belirsiz "sosyal politikalar" aracılığıyla daha âdil bir gelir paylaşımı vaad edebilir mi?
- VI.2. Sosyalist bir program, sosyalist güçlerin iktidarının anti-emperyalist ve anti-tekel hangi dönüşümleri öngördüğünü, bu dönüşümlerin niteliğini açıkça koymaktan başka, bu dönüşümlerin üzerinde inşa edileceği bir yapısal temelin yaratılması için verilecek mücadeleyi de demokratik mücadele programında belirlemelidir ve bu bakımdan, demokratikleşmeye ilişkin bir Marksist yakın zaman programı da bir bütün olarak anti tekel espiyriyi içermelidir, demek yanlış mıdır? Bu durumda, Türkiye'de hangi anti-tekel önlemler alınmalıdır?
- VI.3. Anti-tekel ve/veya anti-emperyalist nitelikli gelişme süreçleri, klasik Marksist programlarda konulduğu şekliyle bugün neden konulamaz? Tekel olgusu nitelik değiştirdiği için mi? Ya da, tekel olgusuna baştanberi gerçekte taşımadığı bir nitelik mi atfedilmiştir? Burdan mı yola çıkılmalıdır?
- VI.4. Tekel olgusuyla demokrasi arasındaki tarihsel çelişki gerek ekonomik, gerekse siyasal-sosyal alanlarda sürmekte ve Marksizm dışındaki yeni demokratik alternatif hareketlerin geliştirdikleri kültür ve değerlerin de temel itiraz noktasını oluşturmaktadır mıdır? Esas itibarıyla siyasal demokrasiyle sağlanacak demokratik kazanımların kalıcılığının sağlanabilmesi için sivil toplumda egemen tekel olgusuna karşı mücadele gerekir mi, gerekmez mi? TUSIAD'ın ve "biz"im demokratik çıkarlarımız nerede, hangi anlamda, ne ölçüde özdeş ya da yakındır?
- VI.5. Demokratikleşme olmadan tekel olgusunun siyasî ve ekonomik, anti-demokratik gücünün sınırlanamayacağı, ama aynı zamanda tekel olgusunun toplumdaki gücünü sınırlamadan ve giderek ortadan kaldırmadan anlamlı bir demokratikleşme süreci tasarlanamayacağı görüşünden hareketle, bu nesnel ilişkileri yok sayan bir demokrasi savunuculuğu, demokrasi anlayışımızın bilinegelen klâsik "parlamentar demokrasi" anlayışına indirgenmesiyle sonuçlanmaz mı? Bu tür bir demokrasi anlayışını aşamayan ya da aşmayan bir Marksist programın burjuva demokrasiden daha gelişkin bir sosyalist demokrasi anlayışı ortaya koyması nasıl mümkün olur? Ya da, öyle bir sosyalist demokrasi anlayışını ortaya koymak illa da gerekli midir?
- VI.6. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler.

VII. KÜRT SORUNU

- VII.1. Ulusal soruna ilişkin karara ve pratiğe nasıl yaklaşmalıyız?
- VII.2. Ulusların kaderlerini tayin hakkı kavramı en genel anlamda bir ulusun diğer ulusal bütünlerden ayrılması olarak anlaşılıyordu. Ulusal kaderi tayin hakkına böyle yaklaşmaya devam etmek olanaklı mıdır?
- VII.3. Ulusal kaderi tayin hakkını proleterya genel sorununa bağlamak doğru mudur?
- VII.4. Ulusal sorun giderek, sistemleri ve sınıfları aşan bir karakter kazanıyor, denilebilir mi? Sosyalist ülkelerdeki ulusal problemlerin, ulusal hareketlerin ortaya çıkmasını nasıl açıklayabiliriz? (örneğin bir örneğin 'yellatıyor - deni gibi')
- VII.5. Türkiye'de Kürt sorunu nasıl tanımlanabilir, yeri-önemi ve çözümüne ilişkin neler önerilebilir?
- VII.6. Kürt sorununda Orta-Doğu'yu ve insan haklarını dikkate alarak nasıl bir politika izlenebilir?
- VII.7. İki halk arasında güven bunalımını aşabilmek için nasıl bir politikaya ihtiyacımız vardır?
- VII.8. İki halkın yararına olabilecek çözüm, şiddet yöntemiyle olanaklı mı, ya da şiddet sorunun çözümünde bir yöntem olarak kullanılabilir mi?
- VII.9. Kürt sorununu çözümünün görece olarak uzun bir zaman dilimine yayılabileceğini söyleyebilir miyiz? Çözüm yolunda bugün hangi talepleri öne çıkarabiliriz? Kürt varlığının ve kimliğinin tanınması talebi gerçeği ve toparlayıcı olabilir mi?
- VII.10. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler.

VIII. KADIN SORUNU

VIII.1. Programda kadın sorununa bugün için geçerli çözüm önerileri getirilecek mi, yoksa bu sorunların ancak sosyalizmde çözülebileceği mi savunulacak?

Bugün için geçerli çözüm önerileri hangi çerçevede ele alınmalı, neler olmalıdır?

VIII.2. Bu başlık altında ele alınması yararlı görülen diğer düşünceler:

IX. KÜLTÜR, DİN

IX.1. Türkiye'de bugün toplum genel bir yozlaşma içinde, çöküntüde midir? Böyleyse, bu çöküntünün temel belirti ve nedenleri nelerdir? Sorunun çözümü hangi faktörlerle ilişkilendirilmelidir?

IX.2. Türkiye'nin kültürel yapısının belirgin özelliklerinden birinin çok yapıllık olduğu görüşünden hareketle demokratikleşme süreci ile kültürel yapının gelişimi arasında ne gibi bir ilişki vardır, bu ilişkinin ne gibi özgül özellikleri bulunmaktadır? Geliştirilecek kültür politikasının ana çizgileri neler olmalıdır?

IX.3. Türkiye'de ne ölçüde inanç, din ve mezhep özgürlüğü vardır?

IX.4. Laiklik ilkesini Türkiye'de nasıl ele almak gerekir?

IX.5. Bu başlık altında ele alınması yararlı görülen diğer düşünceler:

X. İNSAN HAKLARI, HUKUK

X.1 İnsan hakları konusu hangi boyutlarda ele alınmalı, Türkiye'de bu alandaki gelişme hedefleri hangi yapılardaki dönüşümlerle ilişkilendirilmelidir?

X.2 İnsan hakları alanında uluslararası sözleşmelerin Türkiye'de fiilen iç hukukun bir parçası haline getirilmesi ve bu alandaki uygulamanın gözetilmesi için hangi öneriler geliştirilmelidir?

X.3. İnsan haklarının geliştirilmesi için polis, silahlı kuvvetler gibi güvenlik kuruluşlarının yapı ve işleyişlerinde ne gibi demokratik değişiklikler önerilebilir?

X.4. Özel silah sanayiinin varlığı insan hakları bakımından ne ölçüde bir tehlike oluşturmaktadır?

X.5. Ülkemizde varolan hukukun bir baskı hukuku olduğu yaygındır. Bu görüşe katılıyorsanız, hukukun bu nitelikten kurtulması için ne düşünüyorsunuz? Nasıl bir düzenleme yapılmalıdır?

X.6. Sıkıyönetim ve DGM'lerini hukuk devleti ilkesine ve bu ilkenin temeli olan yargı bağımsızlığına, yargı birliğine ve doğal hakim ilkesine uygun buluyor musunuz? Bulmuyorsanız, ne yapılmalıdır?

X.7. Yargılama yöntemlerine ilişkin yasalarda savunma hakkına saygı gösterilmekte midir? Değilse, nasıl bir düzenleme yapılmalıdır?

X.8. Polisin sorgu yetkisi hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorgu kim tarafından yapılmalıdır? Bu nasıl örgütlenebilir?

X.9. Türkiye Barolar Birliği ve Barolar yasalarımıza göre Adalet Bakanlığı'nın vesayeti altındadır. Bu vesayetten kurtulmak için hangi önlemler alınabilir?

X.10. Yüksek Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun seçimi yürütmenin müdahalesiyle yapılmaktadır. Bu da bu Kurul'un bağımsızlığı sorununu doğurmaktadır. Bu Kurul'un bağımsızlığını sağlamak için neler yapılmalıdır?

X.11. Ölüm cezası hakkında ne düşünüyorsunuz?

X.12. Gözaltı ve tutukluluk süreleri ne olmalıdır? Tutukluluk süresine bir sınırlama getirilmeli midir? Getirilmeli görüşündeyse, bu süre ne olmalıdır?

X.13. Cezaevleri ve infaz sistemi hakkında ne düşünüyorsunuz?

X.14. İşkenceler, işkencelerin önlenmesi ve işkence cezaları hakkında ne düşünüyorsunuz? İşkencenin önlenmesi için ne gibi önlemler alınmalıdır?

X.15. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler:

